

ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานฝ่ายผลิต
กรณีศึกษา โรงงานผลิตยางแท่ง
Factors Affecting Safety Behavior of Production Workers
A Case Study of Block Rubber Factory

อมรรัตน์ กีบุดร
Amonrat Keebut

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
A Minor Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of
Master of Engineering in Industrial Management
Prince of Songkla University
2555

ชื่อสารนิพนธ์ ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพนักงาน
ฝ่ายผลิต กรณีศึกษาโรงงานผลิตยางแท่ง
ผู้เขียน นางสาวอมรรัตน์ กีบุดร
สาขาวิชา การจัดการอุตสาหกรรม

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์หลัก

คณะกรรมการสอบ

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กลางเดือน โพนนา)

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธเนศ รัตนวิไล)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อุ่น สังขพงศ์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กลางเดือน โพนนา)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อุ่น สังขพงศ์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรปริญญาวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม

ชื่อสารนิพนธ์	ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานฝ่ายผลิต กรณีศึกษาโรงงานผลิตยางแท่ง
ผู้เขียน	นางสาวอมรรัตน์ กีบุดร
สาขาวิชา	การจัดการอุตสาหกรรม
ปีการศึกษา	2554

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานฝ่ายผลิต เพื่อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานฝ่ายผลิต โรงงานผลิตยางแท่ง กลุ่มตัวอย่าง คือ พนักงานฝ่ายผลิต จำนวน 145 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือแบบสอบถาม และแบบสังเกต วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวน (One-way ANOVA) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมและทัศนคติเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน อยู่ในระดับดีมากและมีความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับดี กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมความปลอดภัยในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 ส่วนเพศ สถานภาพ อายุ และประสบการณ์การทำงาน ไม่ก่อให้เกิดพฤติกรรมความปลอดภัยในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์พบว่าทัศนคติด้านความปลอดภัยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่ปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงานกับพฤติกรรมความปลอดภัยในการปฏิบัติงานไม่มีความสัมพันธ์กัน ผลจากการสังเกตพบว่า พฤติกรรมที่ไม่ปลอดภัยที่เสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุขณะปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายผลิต คือสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลไม่ครบถ้วนขณะปฏิบัติงาน ไม่ปฏิบัติงานตามคู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงานในแต่ละพื้นที่ และการแต่งกายด้วยเครื่องแบบที่ไม่รัดกุมและไม่ถูกระเบียบ แนวทางแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมความปลอดภัยในการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายผลิต คือการเพิ่มการให้การศึกษาหรือการฝึกอบรม การปลูกจิตสำนึกให้มีทัศนคติที่ดีและให้ความสำคัญต่อความปลอดภัยในการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ และให้หัวหน้างานเพิ่มความถี่ในการตรวจติดตามการปฏิบัติงานของพนักงาน เพื่อให้พนักงานตระหนักในเรื่องความปลอดภัยและหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้อง หรือเป็นอันตราย

Minor Thesis Title	Factors Affecting Safety Behavior of Production Workers : A Case Study of Block Rubber Factory
Author	Miss Amonrat Keebut
Major Program	Industrial Management
Academic Year	2011

ABSTRACT

The objectives of this research were to analyze the factors affecting safety behavior of the production workers and to propose recommendation for improvement of workers' safety behavior in block rubber factory. There were 145 production workers as sample size. The instruments for data collection were questionnaire and observation check sheet. The data were analyzed by using statistical software. Statistical analysis was performed in terms of percentage, mean, standard deviation, t-test, one-way ANOVA and Pearson's product moment correlation coefficient. The result of the research showed that the majority of samples had a very good level of behaviors and attitudes towards safety and good levels of knowledge on safety. Samples with different educations had different safety behaviors at a statistical significant level of 0.05. Samples with different sex, status, age and work experience had no significant difference on safety behavior. Result was shown the relationship between attitude and safety behaviors at a statistical significant level of 0.05, but no relationship between knowledge and safety behaviors was found. The result from safety behaviors observation revealed that the unsafe behavior during operation of the production workers were negligence of wearing personal protective equipment on duty, non-compliance to working standards of operation and improper uniform wearing. Recommendation for improving of safety behavior of the workers was to introduce more education or training, increase awareness and positive attitude, and strictly attach to safety practices. Moreover supervisors must keep concentration on monitoring the performance of production workers to avoid wrong or dangerous behaviors.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สามารถสำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยดีด้วยความกรุณาจากท่านอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กลางเดือน โพนนา ผู้ซึ่งเสียสละเวลาอันมีค่าเพื่อให้ความรู้ คำแนะนำ คำปรึกษาและความกรุณาในการติดตามตรวจทานแก้ไข ตลอดจนคอยให้คำปรึกษา แนะนำ ชี้แนะแนวทางที่เป็นประโยชน์จนทำให้การศึกษาในครั้งนี้ประสบความสำเร็จ ขอขอบคุณคุณอาจารย์หลักสูตรการจัดการอุตสาหกรรมทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาให้ความรู้จนทำให้การศึกษาในครั้งนี้ประสบความสำเร็จ

ขอขอบคุณคณะผู้บริหาร บริษัทกรณศึกษาเป็นอย่างยิ่งที่ทำให้ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน การเรียนรู้ ตลอดจนให้โอกาสในหน้าที่การงานและการศึกษา รวมถึงพี่ๆ น้องๆ และเพื่อนๆ พนักงานทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ ให้กำลังใจ และให้การช่วยเหลือทั้งเรื่องงาน เรื่องเรียน รวมถึงแหล่งข้อมูลสำหรับสนับสนุนงานวิจัยฉบับนี้

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อคุณแม่ผู้ให้กำเนิดซึ่งเป็นที่เคารพรัก ตลอดจนญาติๆ พี่ๆ น้องๆ ทุกคนที่คอยเป็นกำลังใจและให้การช่วยเหลือและสนับสนุนการศึกษาครั้งนี้

ขอขอบคุณเพื่อนๆ MIM6 ที่คอยช่วยเหลือเกื้อกูลกันมา ขอขอบคุณพี่ๆ เพื่อนๆ น้องๆ ตลอดจนทุกกำลังใจที่คอยสนับสนุนและเป็นพลังขับเคลื่อนให้การศึกษาครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

อมรรัตน์ กี่บุตร

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(3)
ABSTRACT	(4)
กิตติกรรมประกาศ	(5)
สารบัญ	(6)
สารบัญตาราง	(9)
สารบัญรูป	(11)
สัญลักษณ์คำย่อและตัวย่อ	(12)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญ	1
1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	9
1.4 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	9
1.5 ขอบเขตของการวิจัย	10
1.6 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	10
1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ	11
บทที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	12
2.1 ความรู้	12
2.1.1 ความหมายของความรู้	12
2.1.2 เครื่องมือที่ใช้วัดความรู้	12
2.2 ทักษะคิด	13
2.2.1 ทักษะคิดกับความปลอดภัย	13
2.2.2 ประเภทของทักษะคิด	13
2.2.3 การวัดทักษะคิด	13
2.2.4 ประโยชน์ของการวัดทักษะคิดต่องานและต่อองค์กร	14
2.2.5 การเปลี่ยนทักษะคิด	14
2.3 พฤติกรรม	15
2.3.1 ความหมายของพฤติกรรม	15
2.3.2 การวัดพฤติกรรม	17
2.4 ความสัมพันธ์ระหว่าง ความรู้ ทักษะคิด และพฤติกรรม	18
2.5 การสร้างแบบสอบถามเพื่อการวิจัย	19
2.5.1 โครงสร้างของแบบสอบถาม	19
2.5.2 ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม	19
2.5.3 ข้อเด่นและข้อด้อยของการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม	23
2.6 การสังเกต	24

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
2.6.1 การสังเกต	24
2.6.2 ชนิดของแบบสังเกต	25
2.7 หลักการในการป้องกันอุบัติเหตุ	27
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	28
3.1 ขั้นตอนการทำวิจัย	28
3.2 สมมติฐานการศึกษา	30
3.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	30
3.3.1 ประชากร	30
3.3.2 กลุ่มตัวอย่างและการสุ่มตัวอย่าง	30
3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	31
3.4.1 ส่วนประกอบของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	31
3.4.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	32
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล	37
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล	38
3.6.1 การวิเคราะห์แบบสอบถาม	38
3.6.2 การวิเคราะห์แบบสังเกตพฤติกรรม	40
3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย	42
3.7.1 สถิติเชิงบรรยาย	42
3.7.2 สถิติวิเคราะห์เชิงอนุมาน หรือ สถิติอ้างอิง	43
3.7.3 การวิเคราะห์เนื้อหา	44
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและอภิปรายผล	45
4.1 ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง	45
4.2 ผลการวิเคราะห์ทางด้านพฤติกรรมความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน ของกลุ่มตัวอย่าง	46
4.3 ผลการวิเคราะห์ทางด้านทัศนคติเกี่ยวกับความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน ของกลุ่มตัวอย่าง	48
4.4 ผลการวิเคราะห์ทางด้านความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน ของกลุ่มตัวอย่าง	50
4.5 การทดสอบสมมติฐานทางการวิจัย	51
4.5.1 ผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมด้านความปลอดภัย ในการปฏิบัติงาน	51
4.5.2 ผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน	55

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
4.5.3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยด้านทัศนคติ ความรู้ กับพฤติกรรมความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน	57
4.5.4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยด้านทัศนคติ กับความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน	58
4.6 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของพนักงาน	59
4.7 ผลการวิเคราะห์แบบสังเกตพฤติกรรมความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน ของกลุ่มตัวอย่าง	60
4.8 ผลการวิเคราะห์รายการพฤติกรรมปลอดภัยเป้าหมาย	65
4.9 สรุปผลการวิเคราะห์และอภิปรายผล	68
4.10 การเสนอแนวทางในการเสริมสร้างความปลอดภัย	70
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	74
5.1 สรุปผลการวิจัย	75
5.2 ข้อเสนอแนะ	79
5.2.1 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย	79
5.2.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยต่อ	80
บรรณานุกรม	81
ภาคผนวก	84
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม	85
ภาคผนวก ข ตารางการสุ่มและแบบสังเกตพฤติกรรม	93
ภาคผนวก ค ผลการทดสอบแบบสอบถามด้วยวิธี IOC	97
ภาคผนวก ง ผลการทดสอบความเชื่อมั่นแบบสอบถาม	105
ภาคผนวก จ ตารางข้อมูลการวิจัย	111
ภาคผนวก ฉ ตารางข้อมูลการวิจัย(โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ)	118
ภาคผนวก ช แผนกิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรมด้านความปลอดภัย	140
ภาคผนวก ซ แผนงานหลัก	163
ประวัติผู้วิจัย	167

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 ข้อเด่นและข้อด้อยของคำถามปลายเปิดและคำถามปลายปิด	20
3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	31
3.2 เกณฑ์การแปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	44
4.1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล	45
4.2 การวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมความปลอดภัยในการปฏิบัติงานรายข้อ	47
4.3 การวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมความปลอดภัยในการปฏิบัติงานรายบุคคล	48
4.4 การวิเคราะห์ระดับทัศนคติเกี่ยวกับความปลอดภัยในการปฏิบัติงานรายข้อ	49
4.5 การวิเคราะห์ระดับทัศนคติเกี่ยวกับความปลอดภัยในการปฏิบัติงานรายบุคคล	50
4.6 ระดับความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน	50
4.7 การเปรียบเทียบพฤติกรรมความปลอดภัยในการปฏิบัติงานจำแนกตามเพศ	51
4.8 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมความปลอดภัยจำแนกตามสถานภาพ	52
4.9 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมความปลอดภัยจำแนกตามอายุ	52
4.10 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมความปลอดภัย จำแนกตามระดับการศึกษา	53
4.11 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมความปลอดภัยที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน โดยวิธี LSD	54
4.12 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมความปลอดภัย จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน	54
4.13 สรุปผลปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรมความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน	55
4.14 ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน จำแนกตามลักษณะข้อมูลส่วนบุคคล	56
4.15 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านทัศนคติ ด้านความรู้ กับพฤติกรรมความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน	58
4.16 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านทัศนคติ กับความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน	58
4.17 สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย	59
4.18 การวิเคราะห์แบบสังเกตพฤติกรรมความปลอดภัยในการปฏิบัติงานรายข้อ	60
4.19 การวิเคราะห์แบบสังเกตพฤติกรรมความปลอดภัยในการปฏิบัติงานรายบุคคล	61
4.20 การเปรียบเทียบข้อมูลจากแบบสังเกตกับแบบสอบถาม จำแนกตามลักษณะข้อมูลส่วนบุคคล	62
4.21 ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลที่ได้จากแบบสังเกตกับแบบสอบถาม พฤติกรรมความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน	63

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.22 ค่าความสัมพันธ์ ระหว่างปัจจัยด้านทัศนคติ ความรู้ พฤติกรรม	64
4.23 รายการพฤติกรรมปลอดภัยเป้าหมาย	65
4.24 สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย	68
4.25 แผนกิจกรรมด้านการฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมด้านความปลอดภัย	71
4.26 แผนกิจกรรมด้านการส่งเสริมพฤติกรรมด้านความปลอดภัย	71
4.27 แผนกิจกรรมด้านกฎระเบียบและแนวทางปฏิบัติเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมด้านความปลอดภัย	73

สารบัญรูป

รูปที่	หน้า
1.1 ขั้นตอนการผลิตยางแท่ง	2
1.2 แผนภูมิสถิติอุบัติเหตุในโรงงานอุตสาหกรรมปี พ.ศ. 2550 จำแนกตามประเภทโรงงานที่เกิดอุบัติเหตุบ่อย	3
1.3 กราฟแสดงสถิติการเกิดอุบัติเหตุของโรงงานกรณีศึกษาในช่วงปี แยกตามแผนก ในช่วงปี พ.ศ. 2553-2554	4
1.4 กราฟแสดงสถิติการเกิดอุบัติเหตุของโรงงานกรณีศึกษา แยกตามสาเหตุหลักของการเกิดอุบัติเหตุในช่วงปี พ.ศ. 2553-2554	4
1.5 กรอบแนวความคิดในการวิจัย	10
3.1 ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัย	28
4.1 กราฟความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมความปลอดภัยในการปฏิบัติงานที่ ได้จากแบบสังเกตกับพฤติกรรมความปลอดภัยในการปฏิบัติงานที่ได้จากแบบสอบถาม	64
4.2 สรุปแนวทางแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน	67

สัญลักษณ์คำย่อและตัวย่อ

ANOVA	Analysis of Variance
BBS	Behavior Based Safety
IOC	Index of Congruence
KR-20	Kuder-Richardson 20
KYT	Kiken Yoshi Training
LSD	Least Significant Difference
S.D.	Standard Deviation
STR	Standard Thai Rubber
TTR	Thai Tested Rubber
\bar{X}	Mean